

לא רק השתלטות פיזית: כך ישראל תדחוף את חמאס לקריסה

14.11.2023 | שבת בן מאיר written by

שתי מטרות מרכזיות הגדיר הדרג המדיני למלחמת "חרבות ברזל": הראשונה [1] השמדת יכולותיו השלטוניות והצבאיות של חמאס. השנייה [2] השבת החטופים הישראליים שמוחזקים ברצועת עזה. השגת המטרות הללו לא תהיה במהלך אחד מוגדר ומתוחם. זו תהיה תוצאתו של תהליך שהתחיל בהתקפה הראשונה של ישראל על עזה ובמצור עליה, ויכלול פעולות רבות ומתמשכות.

בעוד שביחס להשבת החטופים ולהבדיל לגבי השמדת היכולות הצבאיות של חמאס, קל להגדיר באופן אופרציונלי ומדיד את הצעדים הנגזרים מהמטרה, הרי שמיטוט שלטון חמאס [3] נתפס בטעות כיעד הצהרתי ומופשט. מיטוט שלטון חמאס דווקא הוא היעד שעתיד לסמל את השינוי היסודי ברצועת עזה, ומבין המטרות, נראה, כי זוהי המטרה הפחות קשה להשגה.

מה זה בעצם אומר "מיטוט שלטון חמאס"?

שלילת יכולתו של חמאס להפעיל מנגנוני שלטון, לתת שירותים כלשהם לאזרחיו או לאכוף את הנחיותיו עליהם לאורך זמן.

מה נידרש כדי למוטט שלטון?

בידוד פיזי של ההנהגה וניתוקה מהעם - הסתתרות המנהיגים כבר מייצרת חיץ בינם לבין העם. כדי להדק את הניתוק [4] חיוני לנתק גם את האינטרנט ואת אמצעי התקשורת המשמשים להעברת מידע ומסרים, מסייעים בהתמצאות וביצירת רציפות, ומקרינים המשכיות.

שיתוק מוקדי הפיקוד והשליטה השלטוניים [5] תקיפה/ניטרול של כל הגורמים שמופקדים על יצירת תמונת המצב ועל הפעלת המנגנונים השונים להשלטת סדר ולשמירה על הביטחון: משטרה וביטחון פנים, משרדי הממשלה, הרשויות המוניציפליות. גם לצורך זה חיוני לשתק את האינטרנט, המהווה אמצעי מרכזי ליצירת תמונת מצב, לתיאום ולשליטה.

ניטרול מנגנוני הביטחון ושיבוש יכולת הפעולה שלהם כמערכות ארגוניות [6] המאמץ בנושא זה נעשה ממילא לשם השגת המטרה השנייה שהוגדרה: השמדת יכולות צבאיות של הארגון.

שיתוק גופי האכיפה [7] במקביל למאמצים מול המשטרה ומנגנוני הביטחון, יש לפעול גם לניטרול בתי המשפט, מתקני כליאה (יש להניח שבהם מוחזקים גם מתנגדי המשטר [8] אך גם אם לא כך) פקחים וגופי פיקוח, גובי מיסים ורשויות ממשלתיות אחרות.

השבתת שירותים חיוניים שאינם קיומיים [9] בכל רחבי הרצועה ולא רק באזורי הלחימה. בנקים,

חלפני כספים (מהווים תחליף לבנקים), מעברי גבול, מוסדות השכלה וכיוצ"ב.

עד כמה אנו קרובים למיטוט שלטון חמאס

בנקודת הזמן הנוכחית, פעילות צה"ל הביאה לשיבוש פעילותו של ממשל חמאס ² אך עדיין לא למיטוט. לשם כך נדרשת פגיעה רחבה יותר וממושכת יותר. ההשתלטות על בניין הפרלמנט ועל מוקדים שלטוניים נוספים בתוך העיר עזה איננה רק סמלית. כך גם הפעולה המרשימה בבית החולים רנטיסי, שסיפקה הוכחות נוספות לשימוש הציני של חמאס בבתי החולים והבהירה כי אלה אינם חסינים מפני פגיעתה של ישראל. כל אלה משקפים את נחישותה של ישראל להשיג את יעדיה מול חמאס. מערכת הביטחון גם מבצעת חלק גדול מהצעדים שפורטו לעיל. ועדיין, אין די בביצוע חלקי. כך לדוגמה, בכל הקשור לפעילות האינטרנט. כדי לייצר ערפל בתמונת המצב ולמנוע שליטה ותיאום, יש להשבית את פעילותו לאורך זמן. ניתוק זמני או לסירוגין ישבש רק לפרק זמן קצר ומיד אחריו תשוב ותתבהר התמונה ויחודשו הקשר והתיאום בין גורמי הממשל. דוגמה נוספת היא בתי הסוהר ברצועת עזה. העובדה שהם עדיין עומדים על תלם מהווה עדות מוחשית להמשך שלטון חמאס. החרבתם על ידי ישראל וניטרול שלטונות הכליאה, יעצימו את חוסר המשילות וגם את האיום הפנימי על שלטון חמאס.

הכאוס הזמני הוא שלב בלתי נמנע בהחלפת השלטון

המציאות שתיווצר בתהליך מיטוט השלטון תתאפיין בהיעדר משילות ובכאוס. לאזרח לא תהיה כתובת שלטונית שתוכל לטפל בבעיותיו, לא יהיה סדר ולא תהיה אכיפה של הנחיות שלטוניות. יש להניח כי מציאות כזו תגרור מאבקי כוח פנימיים, תעודד יוזמות מקומיות לניהול העניינים האזרחיים, וללא ספק גם תזמין לחצים על ישראל בסוגיה ההומניטרית וביחס להכנסתה של הרשות הפלסטינית לתמונה (רעיון שראש הממשלה כבר הביע את התנגדותו אליו). הכאוס הזמני הוא שלב בלתי נמנע במאבק הכוחני לניתוק אמיתי (ולא למראית-עין בלבד) של חמאס ממוסדות השלטון.

פורסם ב-N12 בתאריך 14.11.2023.